

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

Рябець Вікторія Вікторівна
група АМ-21

Автореферат

**Бюрократія та бюрократизм як атрибут
державної служби**

Курсова робота з дисципліни
Соціологія державної служби

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Нині функціонування бюрократизації в Україні надає лише негативні наслідки для перспективного розвитку держави на шляху до економічно-правових трансформацій. Тема курсової роботи саме у вивченні феноменів бюрократії та бюрократизації в аспекті державної служби. Питання бюрократії завжди стояло гостро, проте не зовсім мало наукову обґрунтованість. Скоріш за все бюрократія спочатку розглядалась як тимчасове явище, але згодом воно укорінилося в соціумі. Тому бюрократія повинна бути вивчена та проаналізована, з метою раціоналізації її впливів та наслідків в галузі управління державою.

Мета і завдання дослідження. Метою курсової роботи є вивчення феномену бюрократії в аспекті державної служби її роль, місце та функції на шляху до утворення правової держави.

Завдання, які необхідно висвітлити в ході написання даної роботи:

- 1) дослідити бюрократизм як суспільне явище;
- 2) проаналізувати основні концепції розуміння цього феномену.
- 3) визначити роль адміністративної еліти у реалізації державної влади.
- 4) Дослідити історичний експурс виникнення феномену бюрократії та бюрократизації;
- 5) розглянути основні управлінські заходи, щодо раціоналізації бюрократії на державній службі;

Об'єктом дослідження є сфера державного управління, *предметом* – феномен бюрократії, його основні характеристики впливу в аспекті державної служби.

Проблематикою та вивченням історичних та теоретичних складових бюрократії свого часу займалися такі дослідники як: А.В.Оболонський, М.Н.Афанасьєв, В.Цветков, О.А.Криштановська, С. Андреев тощо.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** до курсової роботи розглянуто актуальність бюрократичної проблематики в аспекті державної служби, визначено мету та основні завдання дослідження, зроблено посилання на видатних вчених та дослідників феноменів бюрократії та бюрократизму.

Перший розділ «Теоретико-методологічні засади дослідження феноменів «бюрократії» та «бюрократизму» в системі державної служби» присвячений аналізу теоретичної складової бюрократії в аспекті державної служби, розгляду існуючих концепцій розуміння даного феномену через призму історичного розвитку людства.

У **підрозділі 1.1. «Феномен бюрократії, як об'єкт дослідження соціально-управлінських наук»** проаналізовано різні визначення термінів «бюрократія» та «бюрократизм» з боку різних вчених та дослідників. Звернено увагу на етимологію даного поняття, використано посилання на давньогрецьких філософів Аристотеля та Цицерона, а також звернення до західної соціології, а саме представник «класичної школи» Г.Гегель. Розглянуто розуміння явища бюрократизму в соціальному (перевага власним інтересам, а не інтересам суспільства), політичному (надмірна безвідповідальність чиновницького апарату), організаційному (надмірна формалізація) та морально-психологічному (бюрократичне викривлення свідомості) аспектах. Зроблено аналіз відмінних характеристик бюрократії від бюрократизму, а саме: бюрократичний підхід - це передусім раціональна демократична робота державного апарату, а бюрократизм – свого роду ієрархічна кастова хвороба, відчуженість від інтересів народу.

У **підрозділі 1.2. «Концепції бюрократизму та їх втілення в системі державно-службових відносин»** було вже звернено увагу на різні підходи до

вивчення і розуміння феномену бюрократизму в суспільстві та відповідно в організації.

-веберівська або раціональна модель: дана ідеальна модель бюрократичної організації базується на трьох опорах – нейтральності, компетентності та ефективності. Вебер вважав, що при існуванні такої моделі бюрократизму в організації існує чітка регламентованість та визначене коло обов'язків, кожен працівник знає своє місце і виконувану ним роботу. Кожний працівник чи організація має своє коло компетентності, виконувана робота є не приватною власністю, а йде на користь держави. Як результат, вважав це явище позитивним.

-марксистська модель: на відміну від вищевказаної інтерпретації, Маркс не був прихильником бюрократизму в організації та вважав цей феномен негативним явищем. Основна ідея в тому, що бюрократизм розглядався як засіб реалізації власних інтересів, зловживання службовим станом, посадою чиновника, відокремленість від проблем народу шляхом суб'єктно владних відносин.

-східна модель: основна риса бюрократизму в організації це гуманність, підпорядкування єдиним законам як керівництва так і підлеглих. Існував такий механізм протидії бюрократизму як роз'єднання інтересів чиновників, відбувався більш жорсткий підбір кадрів на певну кваліфіковану посаду, швидкий потік кадрів. Проте як і в будь якій іншій моделі, існували і свої недоліки, а саме не існувало публічності влади, тому чиновники не втрачаючи можливості діяли на користь власних інтересів.

-сучасна або реалістична концепція: є зараз діючою переважно в демократичних країнах заходу. В ній відбулось поєднання веберівської моделі з новими сучасними уточненнями та змінами, які б оптимізували процес роботи чиновницького апарату. Зроблена більша спрямованість на людей, на користь та інтереси суспільства.

Тобто бюрократія як феномен має як позитивні так і негативні ознаки, як вона проявить себе в кожній державі залежить саме від політичного режиму та в деякій мірі менталітету нації, що проживає в тій чи іншій країні.

У другому розділі «Аналіз особливостей національної бюрократії як соціально-професійної страти» мова йдеться саме про національну бюрократію нашої держави, зроблено історичний екскурс виникнення цього явища в Україні, зроблено посилання на адміністративну еліту та її роль в реалізації державної влади.

Підрозділ 2.1. «Аспекти бюрократизації системи управління через призму історичного розвитку держави». Історично бюрократія як і бюрократизм виникає з виникненням цивілізованої держави та специфічною роботою владних органів. Зроблено посилання на радянську історію, особливо післяжовтневого періоду.

Підрозділ 2.2. Адміністративна еліта та бюрократія, їх роль у реалізації державної влади. Зроблено аналіз понять політична та адміністративна еліта. Політична еліта - група людей, що володіє інструментами влади, а адміністративна еліта – вищий прошарок державних службовців. Управлінську еліту України переважно складають представники міністерств і відомств, партійні лідери тощо. Головним є повернення довіри громадян до представників адміністративної еліти, до влади та управлінських інститутів.

РОЗДІЛ 3. Тенденції дебюрократизації державної служби в Україні розповідається про негативні наслідки бюрократії, шляхи зменшення її впливу в державній службі України, розглянуто електронне врядування з точки зору антибюрократичної технології.

Підрозділ 3.1. Управлінські заходи на шляху до раціоналізації бюрократизму на державній службі.

До негативних наслідків бюрократії можна віднести такі як: багатоначалство, паперовий стиль роботи, посилання з одного місця в інше, від одної посадової особи до іншої, вплив родинних зв'язків і т.д.

Отже необхідно визначити шляхи протидії бюрократизму в державному управлінні. Наприклад, обмежити термін перебування на займаній посаді, забезпечити надання інформаційних довідок в єдиному місці, забезпечення політичної нейтральності державної служби, підвищити відповідальність державних службовців тощо. Нажаль бюрократію неможливо повністю викоринити, головне зменшити її вплив на різні сфери суспільства.

У підрозділі 3.2.Електроннеурядування як антибюрократичнадержавнатехнологія розповідається саме про специфіку впровадження електронного урядування на шляху до дебіюрократизації державного управління. Це зробить державне управління більш прозорим. Побудова e-government дозволить громадянамсамостійновирішуватипитання про роботу органівдержави, а не покладатисяна заяви їхкерівниківабо ЗМІ.

ВИСНОВКИ

У висновках подано підсумковий аналіз понять «бюрократія» та «бюрократизм» їх роль і місце у суспільному житті. Бюрократія - специфічна побудова державного апарату управління, що складається з ряду посадових осіб, які утворюють певну ієрархію. Бюрократизм – халатне відношення до виконання своїх обов'язків чиновниками, тяганина і значна формалізація роботи, зайва паперотворчість.Поняття "бюрократизм" ширше за своїм змістом, ніж "бюрократія".Виокремлено основні концепції бюрократизму в державно-службових відносинах: веберівська, марксистська, східна (імперська), сучасна(реалістична). Розглянуто роль політичної та адміністративної еліти в реалізації державної влади. Головне щоб на владних посадах були професіонали своєї справи, яким не байдужі інтереси людства, таким чином збільшиться довіра народу до державного апарату управління. Основним заходом щодо зменшення впливу бюрократії на державну службу є збільшення контролю над посадовими особами, забезпечення прозорості управління. Одним з найефективніших прийомів є впровадження

електронного урядування, що забезпечить оптимальність прийняття рішень та швидкість їхнього виконання оминаючи різні непотрібні інстанції.

АНОТАЦІЯ

У курсовій роботі основна увага зосереджена на феноменах бюрократії та бюрократизації як атрибутів державної служби, досліджено їхню роль у суспільному житті. Систематизовані концепції бюрократії та бюрократизму, а також осмислені форми їх втілення в системі державно-службових відносин. Розкрито історичні аспекти функціонування державної служби як бюрократичної системи, проаналізовано негативні наслідки впливу та шляхи протидії виникненню явища бюрократизму. Розкриті поняття адміністративної еліти та бюрократії в контексті їх функціонального призначення у реалізації державної влади. Запропоновано практики подолання бюрократизму на державній службі, зокрема електронна бюрократія визначається як один із ефективних заходів унеможливлення бюрократизму в системі державної служби.

Ключові слова: бюрократія, бюрократизм, чиновник, політична еліта, адміністративна еліта, дебіюрократизація, електронне урядування.

SUMMARY

In the course of the main focus is on the phenomenon of red tape and bureaucracy as attributes of public service, studied their role in public life. Systematized the concept of bureaucracy and red tape, and meaningful forms of embodiment of the system of public-service relations. Discover the historical aspects of the public service as a bureaucratic system, analyzed the negative effects and ways to counter the emergence of the phenomenon of bureaucracy.

The concept of the administrative elite and bureaucracy in the context of their functionality

in the realization of the government. A
practice overcoming bureaucracy in the civil service, including e-
bureaucracy is defined as one of the effective measures to prevent bureaucracy in the civil se-
rvice. **Keywords:** bureaucracy, bureaucracy, official,
political elite and administrative elite, less bureaucratic, e-government.